

EDUSKUNNAN VASTAUS 253/2002 vp

Hallituksen esitys kansalaisuuslaiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä kansalaisuuslaiksi (HE 235/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (PeVM 8/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Kansalaisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään niistä edellytyksistä, joiden nojalla henkilö saa, säilyttää tai menettää Suomen kansalaisuuden sekä menettelystä tällaista asiaa käsiteltäessä.

Tämän lain tarkoituksena on säännellä Suomen kansalaisuuden saaminen ja menettäminen ottaen huomioon sekä yksityishenkilön että valtion etu, estää ja vähentää kansalaisuudettomuutta sekä toteuttaa ja edistää hyvän hallinnon ja oikeusturvan periaatteita kansalaisuuteen liittyvien asioiden käsittelyssä ja päätöksenteossa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kansalaisuudella* yksilön ja valtion välistä lainsäädännöllistä sidettä, joka määrittää yksilön aseman valtiossa ja jolla määritetään yksilön ja valtion välisiä keskeisiä oikeuksia ja velvollisuuksia;

2) *ulkomaalaisella* henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen;

3) *tahtomattaan kansalaisuudettomalla* henkilöllä, jolla ei ole minkään valtion kansalaisuutta ja joka on kansalaisuudeton ilman omaa tai huoltajansa tahtoa;

4) *tahdostaan kansalaisuudettomalla* henkilöllä, jolla ei ole minkään valtion kansalaisuutta ja

joka on jäänyt kansalaisuudettomaksi omasta tai huoltajansa tahdosta;

5) *kansalaisuudeltaan tuntemattomalla* henkilöä, jonka kansalaisuudesta tai kansalaisuudettomuudesta ei ole tietoa;

6) *kansalaisuusasemalla* nykyistä ja entistä kansalaisuutta, kansalaisuudettomuutta sekä kansalaisuuden tuntemattomuutta;

7) *lapsella* alle 18-vuotiasta naimatonta henkilöä;

8) *puolisolla* asianomaisen aviopuolisoa ja asianomaisen kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää henkilöä; säännöksiä puolisoista sovelletaan myös asianomaisen kanssa rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) mukaisessa suhteessa elävään henkilöön;

9) *hakijalla* henkilöä, joka on tehnyt hakemuksen tai ilmoituksen Suomen kansalaisuuden saamiseksi tai siitä vapautumiseksi tai jonka puolesta huoltaja tai edunvalvoja on tehnyt hakemuksen tai ilmoituksen Suomen kansalaisuuden saamiseksi tai siitä vapautumiseksi; ja

10) *kanssahakijalla* hakijan huollossa olevaa lasta, jolle samalla hakemuksella tai ilmoituksella halutaan saada Suomen kansalaisuus tai joka halutaan vapauttaa siitä.

3 §

Ulkomaalaisviraston tehtävät

Ulkomaalaisvirasto päättää tässä laissa tarkoitetusta Suomen kansalaisuuden saamisesta, säilyttämisestä ja menettämisestä sekä kansalaisuusaseman määrittämisestä.

Tässä laissa tarkoitettua hakemusta tai ilmoitusta varten tarvittavien lomakkeiden kaavat vahvistaa Ulkomaalaisvirasto.

4 §

Kansalaisuudettomuuden estäminen

Tämän lain säännöksiä kansalaisuuden menettämisestä ja kansalaisuudesta vapautumisesta ei saa soveltaa, jos henkilöstä niiden soveltamisen seurauksena tulisi kansalaisuudeton.

5 §

Lapsen ja huoltajan kuuleminen

Lasta, joka on täyttänyt 12 vuotta, on kuultava häntä koskevasta hakemuksesta tai ilmoituksesta. Muuta kuin hakemuksen tai ilmoituksen tehnyttä huoltajaa on myös kuultava hakemuksen tai ilmoituksen johdosta, paitsi jos hänen olinpaikkansa on tuntematon eikä sitä saada selvälle.

Lapsi, joka on täyttänyt 15 vuotta, ei voi saada Suomen kansalaisuutta hakemuksesta tai ilmoituksesta eikä häntä voida siitä vapauttaa, jos hän on ilmoittanut vastustavansa kansalaisuuden myöntämistä tai siitä vapauttamista. Lapsi ei myöskään voi saada Suomen kansalaisuutta hakemuksesta tai ilmoituksesta eikä häntä voida siitä vapauttaa, jos muu kuin hakemuksen tai ilmoituksen tehnyt huoltaja on ilmoittanut vastustavansa kansalaisuuden myöntämistä tai siitä vapauttamista.

Lapsen tai muun kuin hakemuksen tai ilmoituksen tehneen huoltajan vastustuksesta huolimatta hakemus tai ilmoitus voidaan hyväksyä, jos sen katsotaan olevan lapsen edun mukaista. Lapsen edun selvittämiseksi pyydetään sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:ssä tarkoitetulta toimielimeltä lausunto, jollei sen hankkiminen ole ilmeisen tarpeetonta.

6 §

Selvitetty henkilöllisyys

Suomen kansalaisuuden saaminen edellyttää, että henkilöllisyys on luotettavasti selvitetty.

Selvitystä henkilöllisyydestä voidaan esittää asiakirjanäytöllä tai antamalla muutoin luotettavina pidettäviä tietoja asianomaisen henkilön nimestä, syntymäajasta, perhesuhteista ja muista asian ratkaisemisen kannalta tarpeellisista henkilötiedoista. Henkilöllisyyttä selvittäessä voidaan ottaa huomioon ne tiedot, jotka henkilö on aikaisemmin antanut viranomaiselle omasta ja lapsensa henkilöllisyydestä.

Jos ulkomaalainen on vähintään viimeksi kuluneet 10 vuotta esiintynyt väestötietojärjestel-

mästä ilmenevällä henkilöllisyydellä, hänen henkilöllisyyttään pidetään 1 momentin mukaisesti selvitettyinä, vaikka hän on aiemmin esiintynyt useammalla kuin yhdellä henkilöllisyydellä.

7 §

Varsinainen asunto ja koti

Arvioitaessa ulkomaalaisen Suomessa asuminen varsinaisella asunnolla ja kodilla tarkoitetaan tässä laissa henkilön tosiasiallista ja pääasiallista oleskelupaikkaa, jossa hän oleskelee pysyväisluonteisesti.

8 §

Suomessa syntyminen

Tässä laissa Suomessa syntymiseen rinnastetaan syntyminen suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa vieraan valtion alueella tai kansainvälisellä alueella.

2 luku

Suomen kansalaisuus syntymän perusteella

9 §

Lapsi

Lapsi saa syntyessään Suomen kansalaisuuden, jos:

- 1) äiti on Suomen kansalainen;
- 2) isä on Suomen kansalainen; ja
 - a) avioliitossa lapsen äidin kanssa; tai
 - b) lapsi syntyy Suomessa ja miehen isyys lapseen vahvistetaan;
- 3) isä on kuollut, mutta oli kuollessaan Suomen kansalainen; ja
 - a) avioliitossa lapsen äidin kanssa; tai
 - b) lapsi syntyy Suomessa ja miehen isyys lapseen vahvistetaan; tai
- 4) lapsi syntyy Suomessa eikä saa syntyessään minkään vieraan valtion kansalaisuutta, eikä hänellä syntymänsä perusteella ole edes

toissijaisesti oikeutta saada minkään vieraan valtion kansalaisuutta.

Suomessa syntyvä lapsi saa syntymäpaikan perusteella Suomen kansalaisuuden, jos lapsen vanhemmilla on Suomessa pakolaisen asema tai jos heille muutoin on annettu suojelua kansalaisuusvaltionsa viranomaisia vastaan. Lisäksi edellytetään, että lapsi ei saa kummankaan vanhempansa kansalaisuutta muutoin kuin rekisteröimällä lapsen syntymä vanhemman kansalaisuusvaltion viranomaisessa tai muulla tämän valtion viranomaisen myötävaikutusta edellyttävällä tavalla. Jos edellä tarkoitettua suojelua on annettu vain toiselle vanhemmista, edellytetään myös, että lapsi ei saa syntyessään eikä hänellä syntymänsä perusteella ole edes toissijaisesti oikeutta saada toisen vanhempansa kansalaisuutta.

10 §

Ottolapsi

Ulkomaalainen alle 12-vuotias lapsi, joka on otettu ottolapseksi ja jonka ottovanhemmista ainakin toinen on Suomen kansalainen, saa Suomen kansalaisuuden lapseksiottamisen perusteella siitä ajankohdasta lukien, jolloin lapseksiottaminen on Suomessa pätevä.

11 §

Vanhempien avioliitto

Lapsi, joka ei saa Suomen kansalaisuutta 9 §:n nojalla tai joka ei ole saanut Suomen kansalaisuutta ilmoituksesta, saa Suomen kansalaisuuden vanhempiensa keskinäisen avioliiton perusteella avioliiton solmimisesta lukien, jos mies oli lapsen syntyessä ja on siitä lähtien ollut Suomen kansalainen ja miehen isyys lapseen on vahvistettu ennen avioliiton solmimista.

Jos isyys kuitenkin vahvistetaan avioliiton solmimisen jälkeen ja isä on edelleen Suomen kansalainen, lapsi saa Suomen kansalaisuuden vasta isyyden vahvistamispäivästä lukien. Jos isä on kuollut avioliiton solmimisen jälkeen, lapsi saa Suomen kansalaisuuden isyyden vah-

vistamispäivästä lukien, jos isä oli kuollessaan Suomen kansalainen.

12 §

Löytölapsi ja kansalaisuudeltaan tuntemattomien vanhempien lapsi

Suomessa tavattavaa löytölasta pidetään Suomen kansalaisena niin kauan kuin hänen ei ole todettu olevan vieraan valtion kansalainen. Jos lapsi on todettu vieraan valtion kansalaiseksi vasta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt viisi vuotta, lapsen Suomen kansalaisuus kuitenkin säilyy.

Suomessa syntynyttä lasta, jonka vanhempien kansalaisuus on tuntematon, pidetään Suomen kansalaisena niin kauan kuin hänen ei ole todettu olevan vieraan valtion kansalainen. Sama koskee Suomessa avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, jonka äidin kansalaisuus on tuntematon. Jos lapsi on todettu vieraan valtion kansalaiseksi vasta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt viisi vuotta, lapsen Suomen kansalaisuus kuitenkin säilyy.

3 luku

Suomen kansalaisuus hakemuksesta

13 §

Kansalaistamisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiselle myönnetään hakemuksesta Suomen kansalaisuus, jos hakemusta ratkaistaessa:

- 1) hän on täyttänyt 18 vuotta tai sitä ennen avioitunut;
- 2) hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa (*asumisaika*);
 - a) viimeksi kuluneet kuusi vuotta keskeytyksettä (*yhtäjaksoinen asumisaika*); tai
 - b) kahdeksan vuotta 15 ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä (*kerätty asumisaika*);

3) hän ei ole syylistynyt rangaistavaan tekkoon eikä häntä ole määrätty lähestymiskieltoon (*nuhteettomuusedellytys*);

4) hän ei ole olennaisesti laiminlyönyt elatusvelvollisuuttaan tai julkisoikeudellisia maksuvelvoitteitaan;

5) hän pystyy luotettavasti selvittämään, miten saa toimeentulonsa; ja

6) hänellä on suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito tai suullisen kielitaidon sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen viittomakielen taito (*kielitaitoedellytys*).

Kansalaistamisen yleisistä edellytyksistä voidaan poiketa vain jäljempänä säädetyillä perusteilla.

Henkilöä ei kansalaisteta, vaikka hän täyttäisi kansalaistamisen edellytykset, jos on perusteltua syytä epäillä, että kansalaistaminen vaarantaa valtion turvallisuutta tai yleistä järjestystä, tai jos kansalaisuuden saamisen pääasiallisena tarkoituksena on hyödyntää Suomen kansalaisuuteen liittyvää etuutta ilman tarkoitusta asettua asumaan Suomeen taikka jos kansalaistaminen muusta painavasta syystä hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin valtion etua.

14 §

Asumisaika

Hakijan iän, terveydentilan tai muun näihin verrattavan syyn perusteella voidaan myös ilman lupaa oleskeltu aika tai osa siitä hyväksyä asumisaikaan, jos sitä on hakijan kannalta pidettävä kohtuullisena.

15 §

Asumisajan alkaminen

Asumisaika alkaa:

- 1) Suomeen muuttopäivästä tai Suomeen paluusta, jos hakijalla on tai hänelle on sitä ennen myönnetty lupa tai oikeus muuttaa pysyväisluonteisesti Suomeen;

2) ensimmäisen oleskeluluvan myöntämispäivästä, jos hakijalla ei ole Suomeen tullessaan maahan muuttoon oikeuttavaa lupaa;

3) turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen tekemispäivästä, jos ulkomaalaiselle on tehdyn hakemuksen perusteella annettu turvapaikka Suomessa tai myönnetty oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella; tai

4) pohjoismaan kansalaisella Suomeen muuttopäivästä tai muuttoilmoituksen rekisteröinnistä riippuen siitä, kumpi näistä on myöhäisempi.

Jos hakijan henkilöllisyys on ollut selvittämättä, hyväksyttävä asumisaika alkaa vasta, kun hän on esittänyt selvityksen henkilöllisyydestään. Tätä aikaisemmin oleskeltu aika tai osa siitä voidaan hyväksyä asumisaikaan, jos hakija on osoittanut aloitteellisuutta henkilöllisyyden selvittämiseksi, samoin kuin alaikäisenä oleskeltu aika tai osa siitä, jos henkilöllisyys on ollut selvittämättä huoltajasta johtuvasta syystä taikka muusta hakijasta riippumattomasta syystä.

16 §

Yhtäjaksoisen asumisajan katkeaminen

Muut kuin lyhyet poissaolot katkaisevat yhtäjaksoisen asumisajan. Yhtäjaksoinen asumisaika katkeaa lisäksi, jos poissaoloja on niin säännöllisesti ja niin paljon, että hakijan voidaan katsoa oleskelleen tai oleskelevan enimmäkseen Suomen ulkopuolella. Jos poissaolo on johtunut painavasta henkilökohtaisesta syystä, voidaan kuitenkin katsoa, että yhtäjaksoinen asumisaika ei ole katkenut.

Lyhyet poissaolot otetaan mukaan yhtäjaksoiseen asumisaikaan. Tällaisia ovat:

- 1) alle yhden kuukauden poissaolot;
- 2) enintään kuusi yli kuukauden, mutta alle kahden kuukauden poissaoloa;
- 3) yksi yli kahden, mutta alle kuuden kuukauden poissaolo; ja
- 4) yksi enintään kuusi kuukautta kestänyt poissaolo.

Yli kuusi kuukautta, mutta alle vuoden kestäneitä tilapäisiä poissaoloja ei oteta mukaan yhtäjaksoiseen asumisaikaan eivätkä ne katkaise yhtäjaksoista asumisaikaa.

17 §

Kielitaidon osoittaminen

Kielitaitoedellytyksen täyttäminen voidaan osoittaa suorittamalla yleinen kielitutkinto yleis-taitotasolla kolme, valtion kielitutkinto tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla tai perusopetuksen oppimäärä suomi tai ruotsi äidinkielenä. Kielitaito voidaan osoittaa myös muulla koulusivistyksellä tai muulla tavalla, jos valtion kielitutkinnon tutkintotodistuksen antaja on arvioinut kielitaidon tason vastaavan kielitaitoedellytystä.

18 §

Poikkeukset asumisajasta ja kielitaitoedellytyksestä

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 ja 6 kohdan estämättä, jos:

1) hänellä on lailliseen ja pitkäaikaiseen Suomessa oleskeluun taikka muuhun tähän verrattavaan syyhyn perustuen kiinteät siteet Suomeen; sekä

2) hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on viimeksi kuluneet kaksi vuotta ollut keskeytyksettä Suomessa ja jos:

a) Suomessa olevan, vakinaisen ja päätoimisen työn hoitaminen on kohtuuttoman vaikeaa ilman Suomen kansalaisuutta;

b) 65-vuotiaan tai sitä vanhemman hakijan elinolot huomioon ottaen kansalaistamiseksi on erittäin painavat perusteet;

c) hakijaa on ilman omaa syytään virheellisesti pidetty Suomen kansalaisena vähintään 10 vuotta suomalaisen viranomaisen sellaisen erehdyksen takia, josta on johtunut Suomen kansalaisen oikeuksiin tai velvollisuuksiin liittyvä merkittävä seuraus; tai

d) muutoin on olemassa painava a—c alakohdassa mainittuun verrattavissa oleva erityinen syy.

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 6 kohdan estämättä, jos hän ei pysty terveydentilansa taikka

aisti- tai puhevamman takia täyttämään kieli-
taitoedellytystä.

19 §

Poikkeukset nuhteettomuusedellytyksestä

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 3 kohdan estämättä, jos hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella nuhteettomuusedellytyksestä poikkeamiselle on perusteltu syy ottaen huomioon etenkin rikoksesta tai rikoksista kulunut aika, rangaistuksen ankaruus sekä teon laatu. Huomiota kiinnitetään myös siihen, onko hakija syyllistynyt toistuvasti rangaistaviin tekoihin. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös ulkomailla annettu tuomio, jos tuomittu rangaistus ei ole Suomen rangaistusjärjestelmän vastainen.

Arvioinnin perusteella voidaan määrätä odotusaika, jona hakijaa ei kansalaisteta, ellei tähän ole perusteltua syytä. Odotusaika voi olla yhden tai enintään seitsemän vuoden mittainen luettuna ehdottomana tuomitun vankeusrangaistuksen suorittamisesta. Ehdollisen vankeusrangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, nuorisorangaistuksen ja sakkorangaistuksen osalta odotusaika voi olla yhden tai enintään kolmen vuoden mittainen luettuna rikoksen tekopäivästä. Sama koskee rikosta, josta tuomioistuin on jättänyt rangaistuksen tuomitsematta. Sisäasiainministeriö voi antaa ohjeita odotusajan tarkemmasta määräytymisestä.

20 §

*Pakolaisen ja tahtomattaan kansalaisuudet-
toman osalta tehtävät poikkeukset*

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä, jos:

1) hänellä on Suomessa pakolaisen asema, oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella tai hän on tahtomattaan kansalaisuudeton; ja

2) hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa:

a) viimeksi kuluneet neljä vuotta keskeytyksettä; tai

b) yhteensä kuusi vuotta 15 ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön kansalaisuushakemus käsitellään kiireellisenä.

21 §

*Entisen Suomen kansalaisen sekä pohjoismaan
kansalaisen osalta tehtävät poikkeukset*

Entiselle Suomen kansalaiselle sekä Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

22 §

*Suomen kansalaisen puolison osalta tehtävät
poikkeukset*

Suomen kansalaisen puolisolle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä, jos:

1) puoliset asuvat ja ovat asuneet yhdessä vähintään kolme vuotta; ja

2) hakijan varsinainen asunto ja koti on ja on ollut Suomessa:

a) viimeksi kuluneet neljä vuotta keskeytyksettä; tai

b) yhteensä kuusi vuotta 15 ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

23 §

Kanssahakijan osalta tehtävät poikkeukset

Alle 15-vuotiaalle kanssahakijalle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 ja 6 kohdan estämättä, jos hakemusta rat-

kaistaessa hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on Suomessa.

Kanssahakijalle, joka on täyttänyt 15 vuotta, voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä, jos hakemusta ratkaistaessa hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa viimeksi kuluneet neljä vuotta keskeytyksettä tai yhteensä kuusi vuotta seitsemän ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

24 §

Lapsen kansalaistaminen

Lapselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus huoltajan tekemästä hakemuksesta, jos hakemuksen tekijä on Suomen kansalainen ja jos lapsi asuu hakemuksen tekijän luona.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulle lapselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 ja 6 kohdan estämättä, jos hakemusta ratkaistaessa lapsi on alle 15-vuotias ja lapsen varsinainen asunto ja koti on Suomessa.

Jos hakemusta ratkaistaessa lapsi on täyttänyt 15 vuotta, hänelle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 kohdan estämättä edellyttäen, että lapsen varsinainen asunto ja koti on ja on ollut Suomessa viimeksi kuluneet neljä vuotta keskeytyksettä tai yhteensä kuusi vuotta seitsemän ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

Jos 3 momentissa tarkoitettu lapsi on entinen Suomen kansalainen tai pohjoismaan kansalainen, edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on kuitenkin kahden vuoden asumisaika.

25 §

Täysivaltaiseksi tulon vaikutus vireillä olevaan hakemukseen

Jos kanssahakija täyttää 18 vuotta tai avioituu, ennen kuin hakemus on ratkaistu, hänen on täydennettävä hakemus itseään koskevaksi.

Jos lapsi täyttää 18 vuotta tai avioituu ennen kuin huoltajan hänen puolestaan tekemä hakemus on ratkaistu, hänen on vahvistettava allekirjoituksellaan hakemus. Jos hakemusta ei vahvisteta, se hylätään.

Ulkomaalaisvirasto asettaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille kohtuullisen määräajan, jossa hakemusta on täydennettävä tai se on vahvistettava. Hakijaan, joka on täydentänyt kansalaisuushakemusta tai joka on vahvistanut kansalaisuushakemuksen, sovelletaan 23 §:n 2 momentin ja 24 §:n 3 momentin mukaisia edellytyksiä, jos ne ovat täyttyneet ennen huollosta vapautumista.

4 luku

Suomen kansalaisuus ilmoituksesta

26 §

Ulkomaalainen, jonka isä on Suomen kansalainen

Ulkomaalainen, joka ei saa 9 §:n nojalla Suomen kansalaisuutta, saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen syntyessään isä oli Suomen kansalainen ja hän syntyi:

- 1) Suomessa ja isyys vahvistettiin vasta hänen täytettyään 18 vuotta tai avioituttuaan tätä nuorempaan; tai
- 2) Suomen ulkopuolella ja isyys on vahvistettu.

27 §

Kaksitoista vuotta täyttänyt ottolapsi

Jos ulkomaalainen lapsi on täyttänyt 12 vuotta ennen lapseksiottamista, hän saa ilmoitukselta Suomen kansalaisuuden, jos ottovanhemmista ainakin toinen on Suomen kansalainen ja lapseksiottaminen on Suomessa pätevä.

28 §

Nuori henkilö

Henkilö, joka on täyttänyt 18 vaan ei 23 vuotta, saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa yhteensä vähintään 10 vuotta, joista vähintään kaksi vuotta keskeytyksettä ennen ilmoituksen tekemistä, ja jos häntä ei ole tuomittu vankeusrangaistukseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettu hakija on syntynyt Suomessa, edellytyksenä ilmoituksen hyväksymiselle on kuitenkin kuuden vuoden asumisaika. Jos 1 momentissa tarkoitetun hakijan varsinainen asunto ja koti on ollut Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa ennen ilmoituksen tekemistä, asuminen rinnastetaan Suomessa asumiseen, mutta kuitenkin vain viisi vuotta ilmoituksen tekemistä edeltävältä ajalta ja vain 16 vuoden ikään asti.

Suomen kansalaisuutta ei voi 1 momentin nojalla saada henkilö, joka on menettänyt Suomen kansalaisuuden väärin tietojen antamisen perusteella, eikä myöskään vihollisvaltion kansalainen tai sen entinen kansalainen, kun puolustustila on saatettu voimaan.

29 §

Entinen Suomen kansalainen

Entinen Suomen kansalainen saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa yhteensä vähintään 10 vuotta, joista vähintään kaksi vuotta keskeytyksettä ennen ilmoituksen tekemistä, ja hän on täyttänyt 18 vuotta.

Entinen Suomen kansalainen saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hän on menettänyt kansalaisuutensa Suomeen olevan riittämättömän yhteyden perusteella. Lisäksi edellytetään, että hakija ei ole saanut tietoa menettelystä kansalaisuuden säilyttämiseksi.

Henkilö, joka on menettänyt Suomen kansalaisuuden väärin tietojen antamisen perusteella, ei voi 1 momentin nojalla saada Suomen kansalaisuutta.

30 §

Pohjoismaan kansalainen

Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan 18 vuotta täyttänyt kansalainen saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hän on saanut Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalaisuuden muulla tavoin kuin kansalaistamalla, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa viimeksi kuluneet kuusi vuotta ja jos häntä ei tänä aikana ole tuomittu vapausrangaistukseen.

Henkilö, joka on menettänyt Suomen kansalaisuuden ja on sen jälkeen ollut keskeytyksettä Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen, saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on Suomessa.

31 §

Kansalaisuuden saamisen ajankohta

Ilmoitukseen perustuva kansalaisuus katsotaan saaduksi sinä päivänä, jolloin ilmoitus on tullut vireille toimivaltaisessa viranomaisessa, jos edellytykset kansalaisuuden saamiselle täytyivät vireilletulopäivänä. Muussa tapauksessa kansalaisuus katsotaan saaduksi kansalaisuuden saamiselle säädettyjen edellytysten täyttymispäivänä.

5 luku

Suomen kansalaisuuden menettäminen ja säilyttäminen

32 §

Isyyden kumoamisen vaikutus

Jos aviomiehen isyys on kumottu tai isyyden kumoamiseen johtanut kanne on nostettu ennen kuin lapsi on täyttänyt viisi vuotta, taikka jos vahvistettu isyys on kumottu tai isyyden kumoamiseen johtanut kanne on nostettu viiden vuoden kuluessa isyyden vahvistamisesta, voidaan

päättää, että lapsi menettää isän kansalaisuuden perusteella saadun Suomen kansalaisuuden. Päätös tästä tehdään lapsen tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin lapsen ikä ja siteet Suomeen.

33 §

Kansalaisuuden menettäminen väärin tietojen antamisen perusteella

Jos henkilö on antanut sellaisen henkilöönsä koskevan tai muun väärän tai harhaanjohtavan tiedon, jonka tunteminen olisi johtanut Suomen kansalaisuuden epäämiseen, taikka salannut sellaisen olennaisen seikan, joka olisi vaikuttanut samalla tavoin, voidaan päättää, että henkilö menettää hakemuksesta tai ilmoituksesta saadun Suomen kansalaisuuden.

Jos lapsi on saanut Suomen kansalaisuuden yhdessä 1 momentissa tarkoitetun henkilön kanssa taikka jos 1 momentissa tarkoitetun henkilön kansalaisuus on ollut edellytyksenä sille, että lapsi saa Suomen kansalaisuuden, voidaan myös lapsen osalta tehdä päätös Suomen kansalaisuuden menettämisestä. Lapsi ei kuitenkaan voi menettää Suomen kansalaisuutta, jos lapsen vanhempi on Suomen kansalainen.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päätös tehdään henkilön tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon teon moitittavuuden lisäksi siihen liittyneet olosuhteet ja hakemuksen tai ilmoituksen tehneen siteet Suomeen. Lapsen osalta on otettava huomioon lisäksi lapsen ikä ja siteet Suomeen.

Päätöstä kansalaisuuden menettämisestä ei voida 1 ja 2 momentin mukaisissa tapauksissa tehdä, jos kansalaisuushakemuksen tai -ilmoituksen ratkaisusta on kulunut yli viisi vuotta. Jos kuitenkin kansalaisuuden menettämistä koskeva asia on tullut vireille ennen kuin viisi vuotta on kulunut kansalaisuuspäätöksen tekemisestä, päätös voidaan tehdä vielä tämän jälkeen. Jos päätös kansalaisuushakemukseen on annettu sillä ehdolla, että hakija vapautuu ennen Suomen kansalaisuuden saamista senhetkisestä kansalai-

suudestaan, päätös katsotaan tehdyksi vasta, kun ehdon täyttäminen on todettu tai uusi päätös ilman ehtoa on annettu.

34 §

Kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä 22 vuotta

Suomen kansalainen, jolla on myös jonkin vieraan valtion kansalaisuus, säilyttää Suomen kansalaisuuden täyttyessään 22 vuotta vain, jos hänellä on riittävä yhteys Suomeen.

Riittävä yhteys katsotaan olevan, jos:

1) henkilö on syntynyt Suomessa ja hänen kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikuntansa on Suomessa hänen täyttyessään 22 vuotta;

2) henkilön kotikunta on ollut Suomessa taikka varsinainen asunto ja koti Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa yhteensä vähintään seitsemän vuotta ennen kuin hän on täyttänyt 22 vuotta; tai

3) henkilö on 18 vuotta täytettyään, mutta ennen 22 ikävuoden täyttämistä:

a) ilmoittanut kirjallisesti Suomen diplomaattiselle edustustolle tai lähetetyn virkamiehen johtamalle konsulaatille taikka maistraatille haluavansa säilyttää Suomen kansalaisuuden;

b) saanut Suomen passin; tai

c) suorittanut Suomessa varusmies- tai siviilipalveluksen.

35 §

Suomen kansalaisuudesta vapautuminen

Suomen kansalainen, joka on myös vieraan valtion kansalainen tai joka haluaa tulla vieraan valtion kansalaiseksi, voidaan hakemuksesta vapauttaa Suomen kansalaisuudesta. Hakemuksessa on ilmoitettava syy, minkä vuoksi hakija haluaa vapautua Suomen kansalaisuudesta. Hake-musta ei hyväksytä, jos hakijalla on Suomessa kotikunta ja jos vapautumisen tarkoituksena on

Suomen kansalaisuuteen liittyvän velvollisuuden välttäminen.

Jos hakija ei vielä hakemusta ratkaistaessa ole vieraan valtion kansalainen, hänet voidaan vapauttaa Suomen kansalaisuudesta vain päätöksellä, jonka voimaantulon edellytyksenä on, että hakija toimittaa päätöksessä mainitussa määräajassa selvityksen vieraan valtion kansalaisuuden saamisesta. Kun selvitys vieraan valtion kansalaisuuden saamisesta on esitetty, annetaan todistus ehdon täyttymisestä.

6 luku

Kansalaisuusaseman määrittäminen ja viranomaisilmoitukset

36 §

Kansalaisuusaseman määrittäminen

Ulkomaalaisvirasto määrittää viranomaisen tai asianosaisen pyynnöstä kansalaisuusaseman, jos asialla on merkitystä Suomen kansalaisuuden olemassaolon tai siihen liittyvän oikeuden tai velvollisuuden kannalta, viranomaisen henkilörekisterissä olevan merkinnän oikeellisuuden, ulkomaalaisen Suomessa oleskelun taikka muun näihin verrattavissa olevan syyn kannalta.

Jos henkilön kansalaisuus on tuntematon ja hänellä on kotikunta Suomessa, henkilön kansalaisuusasema on pyrittävä määrittämään. Kansalaisuusasemaa ei kuitenkaan määritetä, jos henkilöllisyys ei muilta osin ole selvitetty.

37 §

Tiedottaminen kansalaisuuden säilyttämisestä

Väestötietojärjestelmästä poimitaan vuosittain kyseisenä vuonna 18 vuotta täyttävät Suomen kansalaiseksi merkityt henkilöt, joille on väestötietojärjestelmään merkitty osoite, josta henkilö tavoitetaan. Paimintaan ei kuitenkaan oteta henkilöitä, joilla on ollut kotikunta Suomessa yhteensä vähintään seitsemän vuotta.

Väestötietojärjestelmästä poimitulle henkilölle annetaan ohje siitä, miten hänen tulee menetellä, jotta hän voisi säilyttää Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täyttäessään. Ohjeen antamisesta vastaa Ulkomaalaisvirasto. Ohje annetaan sinä vuonna, jona henkilö täyttää 18 vuotta.

38 §

Maistraatin kansalaisuuden määrittämiseen liittyvät tehtävät

Henkilön säilyttäessä Suomen kansalaisuuden 22-vuotiaana riittävän yhteyden perusteella maistraatti merkitsee asian väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa merkinnästä asianosaiselle.

Väestötietojärjestelmästä poimitaan säännöllisesti 22 vuotta täyttäneet Suomen ja jonkin vieraan valtion kansalaiseksi merkityt henkilöt. Jos henkilö on menettänyt Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täyttäessään, koska hänellä ei ole ollut riittävää yhteyttä Suomeen, maistraatti tekee asiasta merkinnän väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa tästä asianosaiselle, jos hänen osoitteensa on tiedossa.

39 §

Asianosaisen tietojenantovelvollisuus

Asianosaisen tulee antaa Ulkomaalaisvirastolle ja 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa maistraatille kansalaisuusaseman määrittämistä varten tiedossaan olevat kansalaisuuden saamiseen ja menettämiseen liittyvät tiedot sekä avustaa tarvittavien tietojen ja asiakirjojen saamisessa niiltä osin kuin avustamista voidaan häneltä kohtuudella vaatia.

40 §

Viranomaisten keskinäinen ilmoitusvelvollisuus

Ulkomaalaisvirasto ilmoittaa väestötietojärjestelmään merkittäväksi Suomen kansalaisuutta koskevan päätöksensä.

Maistraatti ilmoittaa Ulkomaalaisvirastolle Suomessa syntyneestä lapsesta, jos lapsen vanhemmat on väestötietojärjestelmään merkitty

kansalaisuudettomiksi tai jos vanhempien kansalaisuus on tuntematon.

Edustuston saatua ilmoituksen henkilön halusta säilyttää Suomen kansalaisuus taikka poliisin tai edustuston annettua Suomen passin 18 vuotta täyttäneelle, mutta alle 22-vuotiaalle henkilölle, poliisi tai edustusto ilmoittaa asiasta väestötietojärjestelmään. Vastaavan ilmoituksen antavat Pääesikunta ja siviilipalveluskeskus, kun alle 22-vuotias Suomen kansalainen on suorittanut Suomessa varusmies- tai siviilipalveluksen. Merkintä Suomen kansalaisuuden säilymisestä 34 §:n nojalla tehdään järjestelmään ennen kuin henkilö täyttää 22 vuotta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus ei ole kuitenkaan tarpeen, jos henkilöllä on ollut kotikunta Suomessa yhteensä vähintään seitsemän vuotta.

7 luku

Muutoksenhaku

41 §

Muutoksenhaku Ulkomaalaisviraston päätökseen

Ulkomaalaisviraston tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

42 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on myös Ulkomaalaisvirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Ulkomaalaisviraston päätös tai muutettu sitä.

8 luku

Erinäiset säännökset

43 §

Kanssahakija hakemuksessa ja ilmoituksessa

Kanssahakijalle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus hakemuksesta tai ilmoituksesta vain yhdessä hakijan kanssa. Ilmoituksen kanssahakijaan ei sovelleta 4 luvun mukaisia hakijaa koskevia edellytyksiä.

Edellä 30 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kanssahakijalta edellytetään, että hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on Suomessa. Jos kansalaisuuden myöntäminen ilmoituksesta edellyttää, että hakijan varsinainen asunto ja koti on ja on ollut Suomessa ainakin viimeksi kuluneet kaksi vuotta, 15 vuotta täyttäneeltä kanssahakijalta edellytetään, että hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa keskeytyksettä viimeksi kuluneet kaksi vuotta, ja alle 15-vuotiaalta kanssahakijalta, että hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on Suomessa.

44 §

Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepano

Tässä laissa tarkoitettu hakemus ja ilmoitus jätetään henkilökohtaisesti sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella hakijalla on kotikunta. Hakemus Suomen kansalaisuudesta vapautumiseksi, 26 ja 27 §:ssä tarkoitettu ilmoitus lapsesta ja ottolapsesta sekä 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus voidaan jättää myös asianomaiseen Suomen diplomaattiseen edustustoon, konsulaattiin tai kunniakonsulaattiin. Hakijana olevan lapsen puolesta hakemuksen tai ilmoituksen tekee ja jättää hänen huoltajansa. Kanssahakijan ja hakijana olevan lapsen on oltava läsnä hakemusta tai ilmoitusta jätettäessä.

Poliisi tarkastaa hakijan tai lapsen puolesta hakemuksen tai ilmoituksen jättävän huoltajan henkilöllisyyden. Jos kanssahakijalla tai hakija-

na olevalla lapsella on oma matkustusasiakirja tai henkilötodistus, poliisi tarkastaa myös lapsen henkilöllisyyden. Jos ilmoitus pannaan vireille Suomen ulkopuolella, henkilöllisyyden tarkastaa edustusto.

Hakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn jatkaminen 2 momentin mukaisen tarkastuksen jälkeen edellyttää Ulkomaalaisviraston käsittelymaksun suorittamista. Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Tarkemmat säännökset maksusta annetaan sisäasiainministeriön asetuksella.

Tämän lain mukaisten asioiden käsittelyyn kunniakonsulaateissa sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982).

45 §

Hakijan liitteet hakemukseen

Hakijan on liitettävä kansalaisuushakemukseen 17 §:ssä tarkoitettu selvitys suomen tai ruotsin kielen taidostaan. Kielitaitoselvitystä ei kuitenkaan tarvita, jos hakijana on alle 15-vuotias lapsi. Jos hakemuksessa on 15 vuotta täyttänyt kanssahakija, hakijan on liitettävä hakemukseen selvitys myös tämän suomen tai ruotsin kielen taidosta. Jos lapsi täyttää 15 vuotta hakemuksen vireillepanon jälkeen mutta ennen sen ratkaisemista, selvitys hänen kielitaidostaan on liitettävä hakemukseen.

Jos hakija haluaa hakemuksensa tueksi vedota johonkin tämän lain poikkeussäännökseen, hänen tulee liittää hakemukseensa selvitys, johon hän perustaa vaatimuksensa.

46 §

Lisäselvitysten hankkiminen

Hakija voidaan velvoittaa liittämään kansalaisuushakemukseensa ulkomaan viranomaisen antama rikosrekisterin otetta vastaava selvitys niistä valtioista, joissa hakija tai 15 vuotta täyttänyt kanssahakija on oleskellut vähintään kaksi vuotta, jos tällainen selvitys on kohtuudella saa-

tavissa. Hakija voi vaihtoehtoisesti antaa suostumuksensa tällaisen selvityksen hankkimiseen.

Hakemuksesta voidaan pyytää lausunto suojelupoliisilta, keskusrikospoliisilta, Pääesikunnalta ja asianomaiselta sosiaaliviranomaiselta.

Ulkomaalaisvirasto, suojelupoliisi ja keskusrikospoliisi voivat kutsua hakijan antamaan hakemuksen tai ilmoituksen käsittelyä varten tarvittavia tietoja. Näiden viranomaisten on mahdollisuuksien mukaan haastatettava hakijaa samanaikaisesti. Jos hakemus tai ilmoitus on pantu vireille ulkomailla, asianomainen Suomen diplomaattinen edustusto tai lähetetyn virkamiehen johtama konsulaatti voi Ulkomaalaisviraston pyynnöstä kutsua hakijan antamaan asian käsittelyä varten tarvittavia tietoja.

Hakija voidaan velvoittaa antamaan myös muuta lisäselvitystä, jos se on tarpeen hakemuksen tai ilmoituksen hyväksymisen edellytysten selvittämiseksi.

47 §

Ulkomaalaisvirastolle annettavat asiakirjat

Tässä laissa tarkoitettuun hakemukseen, ilmoitukseen tai kansalaisuusaseman määrittämiseen liittyvän viranomaiselle annettavan asiakirjan on oltava alkuperäinen. Ulkomaalaisvirasto voi hyväksyä myös oikeaksi todistetun jäljennöksen asiakirjasta, jos jäljennöstä voidaan pitää luotettavana.

Ulkomaan viranomaisen antaman asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus, jollei laillistaminen tai todistuksen liittäminen asiakirjaan ole ilmeisen tarpeetonta. Hakijan tai muun asianosaisen on omasta aloitteestaan vireillä olevassa asiassa huolehdittava asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Ulkomaalaisvirasto voi hyväksyä myös muun kuin laillistetun asiakirjan ja asiakirjan, jossa ei ole edellä mainittua todistusta, sekä asiakirjan, jota ei ole käännetty, jos tämä on perusteltua kyseisen asiakirjan ja asian laadun perusteella.

48 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Ulkomaalaisvirastolla on sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muualla on säädetty, salassapitosäännösten estämättä saada maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla tietoja, jotka ovat välttämättömiä Suomen kansalaisuuden saamisen, säilyttämisen, menettämisen ja siitä vapautumisen edellytysten selvittämiseksi sekä kansalaisuusaseman määrittämiseksi seuraavasti:

- 1) tietoja rajavartiolaitoksen rajavalvontarekisteristä ja rikostietorekisteristä;
- 2) tietoja sakkorekisteristä; ja
- 3) verohallinnon tietojärjestelmistä verovelvollisen tuloja ja varallisuutta koskevia tietoja sekä muita verotustietoja.

Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan saada teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa. Ulkomaalaisviraston on ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista esitettävä henkilörekisterin pitäjälle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

49 §

Yhteystietojen ilmoittaminen

Henkilö on velvollinen ilmoittamaan tässä laissa tarkoitettua omasta aloitteestaan vireille panemaansa asiaa käsittelevälle viranomaiselle yhteystiedoistaan ja niiden muutoksista.

50 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Tämän lain nojalla tehtyä hakijalle myönteistä päätöstä ei tarvitse perustella. Milloin päätös on vain osittain myönteinen taikka milloin lasta koskeva myönteinen päätös on tehty vastoin toisen huoltajan tai lapsen tahtoa, päätös perustellaan.

Hakijalle myönteinen päätös voidaan antaa tiedoksi lähettämällä päätös postitse hänen ilmoittamaansa osoitteeseen. Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon Suomessa viimeistään seitsemän päivän ja ulkomailla viimeistään 30 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Muu kuin hakijalle myönteinen päätös annetaan tiedoksi postitse saantitodistusta vastaan. Päätös voidaan myös luovuttaa hakijan, tämän huoltajan tai muussa kansalaisuusasiassa asianomaisen tai tämän huoltajan valtuutuksen perusteella tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle. Tiedoksiannosta on tällöin laadittava kirjallinen todistus, josta käy ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta. Jos ulkomaille tarkoitettua tiedoksiannosta ei saada toimitetuksi, asiakirja annetaan tiedoksi Suomessa yleistiedoksiannolla siten kuin siitä säädetään tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966).

51 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin viranomaisten tehtävistä hakemuksen, ilmoituksen ja kansalaisuusaseman määrittämisestä koskevan asian vireillepanossa ja käsittelyssä, käsittelymaksun suorittamisesta pantaessa asia vireille kunniakonsulaatissa sekä viranomaisten keskinäisen yhteistyön järjestämisestä toimien tarkoituksenmukaiseksi yhteensovittamiseksi ja tiedonvälityksestä huolehtimiseksi Suomen kansalaisuutta koskevista asioista.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

52 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1968 annettu kansalaisuuslaki (401/1968) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen (*aikaisempi laki*).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

53 §

Yleiset siirtymäsäännökset

Lain voimaantulon jälkeen vireille tulevaan asiaan sovelletaan tätä lakia jäljempänä säädettyin poikkeuksin.

Lain voimaantulon jälkeen vireille tulevan kansalaisuushakemuksen hakijaan ja kanssahakijaan sovelletaan 13 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen asumisajan sijasta aikaisemman lain asumisaikaedellytystä, jos hakija kansalaisuushakemusta vireille pantaessa täyttää aikaisemman lain asumisaikaedellytyksen ja jos kansalaisuushakemus pannaan vireille vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun kansalaisuushakemukseen sovelletaan kuitenkin tämän lain kerättyä asumisaikaa koskevia säännöksiä, jos ne johtavat hakijalle edullisempaan lopputulokseen.

54 §

Lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuusilmoitukseen ja hakemukseen kansalaisuuden säilyttämisestä sovelletaan aikaisempaa lakia kansalaisuuden saamisen ja säilyttämisen edellytysten osalta sekä aikaisemman lain 8 b §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiaan aikaisemman lain kansalaisuuden menettämistä tai säilyttämistä koskevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuushakemukseen sovelletaan aikaisemman lain mukaista asumisaikaedellytystä, jos tämän lain voimaan tullessa hakijan varsinainen asunto ja koti on ja on ollut Suomessa vähintään aikaisemman lain asumisaikaedellytyksen mukaisen ajan ja aikaisemman lain mukainen toi-

meentuloedellytys täyttyy. Hakemukseen sovelletaan kuitenkin tämän lain kerättyä asumisaikaa koskevia säännöksiä, jos ne johtavat hakijalle edullisempaan lopputulokseen.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuushakemukseen sovelletaan aikaisemman lain mukaista kunniallisuusedellytystä tai tämän lain 13 §:n 1 momentin 3—5 kohdan ja 19 §:n säännöksiä sen mukaan, kummat säännökset johtavat hakijalle edullisempaan lopputulokseen.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuushakemukseen ja hakemukseen kansalaisuuden säilyttämisestä sovelletaan suomen tai ruotsin kielen taitoa koskevan selvityksen osalta kansalaisuusasetuksen (699/1985) 1 §:n 2 momenttia ja 5 §:n 2 momenttia.

55 §

Ehdollinen kansalaistamispäätös

Aikaisemman lain 4 §:n 3 momentin perusteella annettuun päätökseen voidaan päätöksessä määrätyn ajan kuluessa soveltaa aikaisemman lain 11 §:n 1 momenttia.

Ulkomaalaisvirasto voi 1 momentin mukaisessa päätöksessä mainitun hakijan kirjallisesta pyynnöstä päättää ehdon poistamisesta, jos pyyntö on tehty päätöksessä määrätyn ajan kuluessa. Jos ehto koskee myös kanssahakijaa, ehdon poistaminen hänen osaltaan edellyttää hakijan kirjallisen pyynnön lisäksi kanssahakijan huoltajien ja 12 vuotta täyttäneen kanssahakijan suostumusta. Asian ratkaisussa noudatetaan lisäksi soveltuvien osin, mitä lapsen ja huoltajan kuulemisesta tässä laissa säädetään. Jos kanssahakija on päätöksen antamisen jälkeen täyttänyt 18 vuotta tai avioitunut, hänen on pyydyttävä ehdon poistamista omalta osaltaan.

Ulkomaalainen tulee Suomen kansalaiseksi 1 momentin perusteella sinä päivänä, jolloin Ulkomaalaisvirasto toteaa päätöksellään, että ehto on täytetty. Jos Ulkomaalaisvirasto päättää 2 momentin mukaisesti ehdon poistamisesta päätöksestä, Suomen kansalaisuus katsotaan saaduksi sinä päivänä, jolloin päätös ehdon poistamisesta on tehty.

56 §

Aikaisemmin voimassa olleen kansalaisuuslain-säädännön menettämissäännösten soveltaminen

Aikaisemmin voimassa olleen Suomen kansalaisuuslain-säädännön kansalaisuuden menettämistä koskevia säännöksiä ei saa soveltaa, jos henkilöstä näiden säännösten soveltamisen seurauksena tulisi kansalaisuudeton.

57 §

Kansalaisuuden säilyttäminen aikaisemman lain mukaisesti

Tämän lain 34 §:ää ei sovelleta lain voimaantulon jälkeen 22 vuotta täyttävään henkilöön, jonka on todettu säilyttävän Suomen kansalaisuuden aikaisemman lain 8 b §:n 1 tai 3 momentin perusteella. Lisäksi tämän lain 34 §:ää ei sovelleta lain voimaantulon jälkeen 22 vuotta täyttävään henkilöön, jonka aikaisemman lain 8 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on annettu päätös kansalaisuuden säilyttämisestä.

58 §

Ilmoitus isän Suomen kansalaisuuden perusteella

Ulkomaalainen, joka on syntynyt avioliiton ulkopuolella ennen tämän lain voimaantuloa, saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos isä oli hänen syntyessään Suomen kansalainen ja isyys on vahvistettu. Ilmoitus voidaan tehdä myös silloin, jos isä oli kuollut lapsen syntyessä, mutta oli kuollessaan Suomen kansalainen ja isyys on vahvistettu. Ilmoitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

59 §

Alle 12-vuotiaan ottolapsen kansalaisuus-ilmoitus

Alle 12-vuotias ottolapsi saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos päätös lapseksiottamisesta on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Lisäksi edellytetään, että ottovanhemmista ainakin toinen on Suomen kansalainen ja lapseksiottaminen on Suomessa pätevä. Ilmoitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

60 §

Määräajassa tehtävä kansalaisuusilmoitus

Entinen Suomen kansalainen saa Suomen kansalaisuuden ilmoituksesta, jos hän on ennen tämän lain voimaantuloa menettänyt Suomen kansalaisuuden:

- 1) Suomen kansalaisuuden menettämisestä annetun lain (181/1927) 1 §:n 1 momentin;
- 2) Suomen kansalaisuuden saamisesta ja menettämisestä annetun lain (325/1941) 10 §:n;
- 3) kansalaisuuslain (401/1968) 8 §:n; tai
- 4) kansalaisuuslain muuttamisesta annetun lain (584/1984) 8 §:n perusteella.

Ulkomaalainen, joka on täyttänyt 18 vuotta, saa Suomen kansalaisuuden ilmoituksesta, jos hänen:

- 1) vanhempansa on saanut Suomen kansalaisuuden muulla tavoin kuin kansalaistamalla; ja
- 2) vanhempansa oli Suomen kansalainen tämän lain tullessa voimaan taikka jos vanhempi on ennen tämän lain voimaantuloa kuollut, mutta oli kuollessaan Suomen kansalainen; tai
- 3) vanhemmallaan olisi oikeus saada Suomen kansalaisuus 1 momentin nojalla taikka jos kuolleen vanhemman osalta 1 momentin edellytykset Suomen kansalaisuuden takaisin saamiseksi täytyisivät.

Suomen kansalaisuutta ei kuitenkaan saa 2 momentissa tarkoitettu henkilö, jos hän on entinen Suomen kansalainen, joka on hakemuksensa vapautettu Suomen kansalaisuudesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

61 §

Kansalaisuusilmoituksen vireillepano

Sen lisäksi, mitä 44 §:ssä säädetään, 58—60 §:ssä tarkoitettu ilmoitus voidaan jättää myös asianomaiseen Suomen diplomaattiseen edustustoon, konsulaattiin tai kunniakonsulaattiin.

Edustustoon ilmoitus voidaan myös lähettää postitse. Tällöin ilmoituksen vireilletulon edellytyksenä on, että 44 §:n 3 momentissa tarkoitettu käsittelymaksu on suoritettu. Edustuston tulee postitse lähetetyn ilmoituksen perusteella ja tarvittaessa lisäselvityksiä hankkimalla tarkastaa hakijan henkilöllisyys. Jos henkilöllisyyttä ei ole mahdollista muutoin tarkastaa, asianomai-

nen Suomen diplomaattinen edustusto tai lähetetyn virkamiehen johtama konsulaatti voi asettaa ilmoituksen käsittelyn jatkamisen ehdoksi, että hakija saapuu henkilökohtaisesti edustustoon. Kunniakonsulaatin on sille lähetetyn ilmoituksen johdosta tarvittaessa pyydettävä muuta edustustoa tekemään tällainen päätös.

62 §

*Kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä
22 vuotta*

Myönnettäessä Suomen kansalaisuus 58 ja 60 §:n mukaisesti hakijalla katsotaan olevan 34 §:n 2 momentin mukainen riittävä yhteys Suomeen tekemänsä kansalaisuusilmoituksen perusteella, jos päätöstä tehtäessä hakija on täyttänyt 18 vaan ei 22 vuotta.

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2003
